

การทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาฝรั่งเศส: กรณีศึกษาการทับศัพท์ ในรายการอาหารและวรรณกรรมแปล¹

ธีระ รุ่งธีระ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Email: theerar@msu.ac.th

รับบทความ 27 มีนาคม 2564 แก้ไขบทความ 13 มิถุนายน 2564 ตอรับ 27 กรกฎาคม 2564

ออนไลน์ 16 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้รูปอักษรโรมันแทนหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระภาษาไทยที่ใช้จริงในเอกสารภาษาฝรั่งเศส พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงของราชบัณฑิตยสถาน โดยเก็บข้อมูลจากรายการอาหารจากร้านอาหารไทยในประเทศฝรั่งเศสจำนวน 15 ร้านและจากวรรณกรรมไทยที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศสจำนวน 4 เรื่อง จากการศึกษาพบว่า การทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาฝรั่งเศสมีความหลากหลายและไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน มีการทับศัพท์ 4 วิธี ได้แก่ การถอดอักษร การถ่ายเสียง การถอดตามอักษรวิธีภาษาอังกฤษ และการถอดตามอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศส นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบงานเขียนที่แตกต่างกันมีผลต่อการทับศัพท์ กล่าวคือ รูปแบบงานเขียนที่มีลักษณะเป็นทางการจะมีการทับศัพท์ที่เป็นระบบมากกว่ารูปแบบงานเขียนที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ

คำสำคัญ การทับศัพท์ การถอดเป็นอักษรโรมัน การแปลภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศส

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสกับหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันของราชบัณฑิตยสถาน” ซึ่งได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปี พ.ศ. 2563

Transliteration of Thai Words in French: A Case Study of Transliteration in Menus and Translated Literatureⁱⁱ

Theera Rongtheera

Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

Email: theerar@msu.ac.th

Received 27 March 2021; revised 13 June 2021; accepted 27 July 2021;

Online 16 March 2022

Abstract

This article aims to study the romanization of Thai consonants and vowels in French documents and to compare the system adopted in such documents to the Royal Thai General System of Transcription (RTGS). Data was collected from 15 Thai restaurant menus in France and four Thai works of literature translated into French. The results revealed different ways of transliterating Thai words in French, none of which followed the RTGS. Four transliteration methods were discovered: transliteration, transcription, graphemic Anglicization and graphemic Francization. The study also shows that the different text types may affect the consistency of the transliteration. That is, the transliteration in a formal text tends to be more consistent than that in a non-formal text.

Keywords: transliteration, romanization, translation from Thai to French

ⁱⁱ This paper is part of the author's research entitled "A Comparative Study of Transliteration from Thai into French and the Royal Thai Institute Romanization Principles", funded by the Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, 2020

1. บทนำ

ทุกวันนี้ชาวฝรั่งเศสรู้จักประเทศไทยและวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งจากหนังสือนำเที่ยวประเทศไทย อาหารไทยหรือแม้กระทั่งวรรณกรรมไทย อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนึ่งที่นักเขียนหรือผู้แปลหนังสือเหล่านี้ประสบตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ การทับศัพท์คำไทย เนื่องจากภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยใช้ตัวอักษรคนละชุดกัน การทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสจึงต้องอาศัยการถอดเป็นอักษรโรมัน (romanization) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างผู้พูดฝรั่งเศสด้วยกันและสื่อสารระหว่างผู้พูดภาษาไทยกับผู้พูดภาษาฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีชื่อบุคคล ชื่อสถานที่หรือสิ่งของที่ปรากฏเฉพาะในวัฒนธรรมไทย เช่น ผักผลไม้ไทย ศัพท์เกี่ยวกับพุทธศิลป์ หรือสถาปัตยกรรมไทย นอกจากนี้ด้วยระบบเสียงของภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีความแตกต่างกันและยังไม่มีหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่เป็นระบบมาตั้งแต่ในอดีต คำไทยเพียงหนึ่งคำจึงอาจจะมีการสะกดด้วยอักษรโรมันได้หลากหลาย แม้จะมีการประกาศหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง (Royal Thai General System of Transcription-RTGS) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) แล้วก็ตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูปเขียน พ /p ^h /	แทนด้วย <ph> เช่น phe ‘แพะ’ (LT) ¹ , phlai ‘พलय’ (BH) แทนด้วย <p> เช่น prik ‘พริก’ (Pay), pân ‘พาน’ (FIS) ราชบัณฑิตยสถานเสนอให้ใช้ <ph>
รูปเขียน อู /u:/	แทนด้วย <u> เช่น hu ‘(เต้า)หู้’ (KT), mu ‘หมู’ (Mme) แทนด้วย <ou> เช่น pou ‘ปู’ (Tam), koun ‘คุณ’ (VN) แทนด้วย <oo> เช่น poo ‘ปู’ (TV2), foo ‘ฟู’ (CF) ระบบที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอให้ใช้ <u>

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ที่ราชบัณฑิตยสถาน² เสนอยังไม่เป็นที่แพร่หลายหรือเป็นที่นิยมในงานเขียนภาษาฝรั่งเศสมากนัก มีการใช้รูปแบบอื่น เช่น เสียง /p^h/ พบการใช้ทั้งรูป <p> และ <ph> ส่วนเสียง /u:/ พบถึง 3 รูปแบบ คือ <u>, <oo> และ <ou> โดยรูป <oo> อาจจะได้รับอิทธิพลมาจากอักษรวิธีภาษาอังกฤษ เช่น spoon /spu:n/ ส่วนรูปสุดท้ายน่าจะได้รับอิทธิพลจากอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศส เช่น pour /pur/

¹ อักษรย่อในวงเล็บหมายถึงที่มาของข้อมูล เช่น LT หมายถึง ร้าน Lao-Thai ดูรายละเอียดในหัวข้อ 3.1

² ปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานเปลี่ยนชื่อเป็น ราชบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าม้งงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเรื่องการทับศัพท์หรือการถอดเป็นอักษรโรมัน เช่น การเขียนอักษรโรมันในแผนที่กรุงเทพมหานคร ของพิมลพรรณ ธรรมวุฒิพิศาล (2546) การเขียนป้ายจราจรด้วยอักษรโรมัน ของนันทนา วรรณเกียรติ (2549) การเขียนชื่อคนไทยด้วยอักษรโรมัน: ศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบของอติตา อมรลักษณ์านนท์ (2550) เป็นต้น อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเป็นการศึกษาการถอดชื่อสถานที่และชื่อบุคคลเป็นอักษรโรมันโดยคนไทยหรือหน่วยงานภาครัฐ ยังมีการศึกษาปัญหาการทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาต่างประเทศอื่นไม่มากนัก กรณีการทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาฝรั่งเศสพบงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ ถวัลย์ภิชโย (Tawanpiyayo, 2010) จินตนาพร เนาวเศรษฐ์ (Naowasate, 2011) และธีระ รุ่งธีระ (Roungtheera, 2017) ที่ศึกษาเรื่องการทับศัพท์คำไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสที่ปรากฏในหนังสือแนะนำเที่ยวประเทศไทย แต่ทั้งสามชิ้นนี้เป็นเพียงการตั้งข้อสังเกตในเอกสารชนิดเดียว จากการสำรวจเอกสารประเภทอื่นของผู้วิจัยพบว่าเอกสารแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการเขียนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้รูปแบบการทับศัพท์แตกต่างกันออกไปด้วย เช่น ในเอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจะต้องมีการทับศัพท์โดยอิงจากการทับศัพท์ภาษาบาลีและสันสกฤตเพื่อให้สอดคล้องกับเอกสารในภาษาอื่น ๆ ในขณะที่การทับศัพท์ในหนังสือแนะนำเที่ยวมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว วิธีการทับศัพท์จึงมีความหลากหลาย เช่น ต้องสอดคล้องกับเอกสารทางราชการ ป้ายชื่อสถานที่รวมถึงชื่อของโรงแรมหรือร้านอาหารที่อาจจะไม่ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานหรือสอดคล้องกับความคุ้นทางภาษาของผู้อ่าน ดังนั้นการศึกษาการทับศัพท์จากเอกสารที่เขียนหรือแปลโดยผู้พูดภาษาต่างประเทศ รวมถึงพิจารณาลักษณะความเป็นทางการของเอกสารที่แตกต่างกันน่าจะทำให้เห็นภาพของการทับศัพท์ได้ชัดเจนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการทับศัพท์จากเอกสารที่มีรูปแบบของเอกสารที่ต่างกันได้แก่ วรรณกรรมไทยที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศสและรายการอาหารจากร้านอาหารไทย ซึ่งตัวบททั้งสองประเภทนี้มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ วรรณกรรมแปลมีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มอย่างเป็นทางการโดยสำนักพิมพ์ ผ่านงานบรรณาธิการตรวจสอบภาษาก่อนการจัดพิมพ์ อีกทั้งยังปรากฏชื่อผู้แปลไว้อย่างชัดเจน ในขณะที่รายการอาหารมีลักษณะไม่เป็นทางการ อาจอยู่ในรูปของกระดาษเคลือบพลาสติกหรือรวบรวมในลักษณะแฟ้มเอกสาร ไม่ปรากฏชื่อผู้แปลอาจมีการตรวจสอบการใช้ภาษาหรือไม่ก็ได้ ด้วยลักษณะตัวบทที่ต่างกันอาจส่งผลต่อวิธีการทับศัพท์ บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการทับศัพท์ภาษาไทยที่ปรากฏในเอกสารภาษาฝรั่งเศสในวรรณกรรมไทยที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศสและรายการอาหารจากร้านอาหารไทยและเพื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอไว้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 หัวข้อ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการทับศัพท์และการเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการทับศัพท์

หากพิจารณาความหมายของคำว่า “ทับศัพท์” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 การทับศัพท์ (transliteration) หมายถึง การเขียนคำของภาษาหนึ่งด้วยตัวอักษรของอีกภาษาหนึ่งด้วยวิธีถ่ายเสียงหรือถอดอักษรก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ในสังคมไทยเมื่อพูดถึงการทับศัพท์ เรามักจะนึกถึงการทับศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นการสะกดคำภาษาอังกฤษด้วยตัวอักษรไทย เช่น computer จะทับศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “คอมพิวเตอร์” ในทางตรงกันข้ามการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอาจจะเรียกว่าการถอดเป็นอักษรโรมัน (romanization) ก็ได้เนื่องจากเป็นการเขียนคำไทยด้วยอักษรโรมัน อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการทับศัพท์หรือการถอดเป็นอักษรโรมันก็สามารถใช้วิธีถอดอักษรหรือถ่ายเสียงก็ได้

2.1.1 การถอดอักษร/การถ่ายรูปอักษร (transliteration³) หมายถึง การถอดรูปอักษรในภาษาหนึ่งด้วยรูปอักษรที่สอดคล้องกันในอีกภาษาหนึ่ง เป็นการถ่ายรูปอักษรที่ปรากฏในภาษาต้นทางให้ครบทุกตัวอักษร วิธีนี้มีระบบชัดเจนและสามารถถอดกลับเป็นภาษาเดิมได้อย่างเป็นระบบ แต่เนื่องจากระบบนี้ให้ความสำคัญกับรูปอักษร ไม่ได้คำนึงถึงการออกเสียงว่าจะตรงกับภาษาต้นทางหรือไม่ คำที่ถอดอักษรบางคำจึงไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ ในภาษาไทยมักใช้วิธีนี้กับคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต พบได้ในงานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือจารึกวิทยา รวมถึงพระนามของพระบรมวงศานุวงศ์และนามพระราชทาน เช่น Dvāravatī หรือ Dvāravatī ‘ทวารวดี’⁴ หรือ Suvarnabhumi ‘สุวรรณภูมิ’ จะเห็นได้ว่าการควบกล้ำเสียง /dv/ หรือหน่วยเสียง /bʰ/ ไม่ปรากฏในระบบเสียงภาษาไทย ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถออกเสียงรูป <dv> และ <bh> ได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามแม้ว่าการถอดอักษรอาจจะทำให้ออกเสียงยากลำบากในบางกรณี แต่หากผู้อ่านมีความรู้ทางภาษาของภาษาต้นทางอาจจะสามารถถอดกลับรูปอักษรเดิมและออกเสียงได้อย่างถูกต้อง (Kanchanawan, 2006, p. 833) ในภาษาไทยมีระบบการถอดอักษรหลายระบบ เช่น ระบบของศาสตราจารย์ออร์ซ เซเดส์ ระบบของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

³ Transliteration ในภาษาอังกฤษ หมายถึง กระบวนการหรือการเขียนคำโดยใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกัน (<https://dictionary.cambridge.org/>) ดังนั้นจึงอาจตรงกับทั้งคำว่า “ทับศัพท์” และ “การถอดอักษร” ในภาษาไทย

⁴ ระบบถ่ายอักษรมีหลายระบบ เช่น ระบบของศาสตราจารย์ออร์ซ เซเดส์ (อุไรศรี วรตะริน และอรรณพ บุญฤทธิ์, 2545) จะใช้เครื่องหมาย ˉ บนรูปสระเพื่อแทนสระเสียงยาวแต่บางระบบนิยมเครื่องหมาย ˆ มากกว่าเนื่องจากข้อจำกัดของแป้นพิมพ์

2.1.2 การถ่ายเสียง/การถอดเสียง (transcription) หมายถึง การถอดเสียงภาษาหนึ่งด้วยตัวอักษรหรือกลุ่มตัวอักษรในอีกภาษาหนึ่ง วิธีการนี้จะทำให้การออกเสียงใกล้เคียงกับภาษาต้นทางมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามการถ่ายเสียงของแต่ละบุคคลอาจจะแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความคุ้นเคยหรือประสบการณ์ทางภาษาแตกต่างกัน เช่น เชียงใหม่ อาจพบการถอดเสียงได้หลายรูปแบบ เช่น Chiang Mai, Chieng Mai, Chiang Maï เป็นต้น ดังนั้นการถอดเป็นรูปอักษรกลับเป็นภาษาต้นทางอาจทำได้ไม่เป็นระบบเหมือนการถอดอักษรระบบที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงของราชบัณฑิตยสถาน ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในปี พ.ศ. 2542

นอกจากนี้จากตัวอย่างที่ยกมาในบทนำอาจจำแนกวิธีการถ่ายเสียงเพิ่มได้อีก 2 วิธี คือ การถอดตามอักษรวิธีภาษาอังกฤษ (graphemic anglicization) เช่น การแทนที่เสียง /u:/ ด้วย <oo> (poo ‘ปู’) และการถอดตามอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศส (graphemic francization) เช่น การแทนที่เสียง /u:/ แทนด้วย <ou> (pou ‘ปู’) ทั้งสองวิธีนี้เป็นการถ่ายเสียงโดยอิงจากอักษรวิธีภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นเกณฑ์ซึ่งต่างจากหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานซึ่งอิงตามหลักการทางสัทศาสตร์

2.2 การเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส

ภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีเสียงที่แตกต่างกันหลายหน่วยเสียง ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสจะสามารถออกเสียงที่ปรากฏทั้งในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสได้ชัดเจนหรือใกล้เคียง แต่อาจจะประสบปัญหาในการออกเสียงที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทย ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระเท่านั้น เนื่องจากการแทนที่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาฝรั่งเศสทำได้ลำบาก

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยประกอบด้วย 21 หน่วยเสียง ในขณะที่ในภาษาฝรั่งเศสมี 20 หน่วยเสียง ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1

แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทย

	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก-ฟัน	ปุ่มเหงือก	หลังปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม	p		t			k	ʔ
เสียงกัก ไม่ก้อง มีลม	p ^h		t ^h			k ^h	
เสียงกัก ก้อง	b		d				
เสียงกักเสียดแทรก ไม่มีลม				tc			
เสียงกักเสียดแทรก มีลม				tc ^h			
เสียงเสียดแทรก		f	s				h
เสียงนาสิก	m		n			ŋ	
เสียงข้างลิ้น			l				
เสียงกระทบ			r				
เสียงเปิด	(w)				j	w	

ตารางที่ 2

แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาฝรั่งเศส

	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก-ฟัน	ฟัน	ปุ่มเหงือก	หลังปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ลิ้นไก่
เสียงกัก ไม่ก้อง	p		t				k	
เสียงกัก ก้อง	b		d				g	
เสียงนาสิก	m		n			ŋ		
เสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง		f		s	ʃ			
เสียงเสียดแทรก ก้อง		v		z	ʒ			
เสียงข้างลิ้น				l				
เสียงร้าว								R
เสียงเปิด	(t, w)					j, ɥ	w	

จากตารางที่ 1 และ 2 พบว่าภาษาฝรั่งเศสมีหน่วยเสียงที่ตรงกับภาษาไทยจำนวน 12 หน่วยเสียง ได้แก่ /p, b, t, d, k, m, n, f, s, l, j, w/ ดังนั้นทั้ง 12 หน่วยเสียงนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหาในการทับศัพท์ภาษาไทยเนื่องจากผู้พูดภาษาฝรั่งเศสคุ้นเคยอยู่แล้ว ส่วนเสียงที่ปรากฏเฉพาะในภาษาไทยมีจำนวน 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /p^h, t^h, k^h, te, te^h, ʔ, ŋ, h, r/ น่าจะเป็นปัญหาในการทับศัพท์เนื่องจากไม่พบรูปเขียนที่ตรงกับเสียงในภาษาไทย

ส่วนระบบเสียงสระของทั้งสองภาษานี้ให้ความสำคัญกับสัทลักษณะแตกต่างกัน ในระบบเสียงภาษาไทยประกอบหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง รวมเป็น 21 หน่วยเสียง ในขณะที่ในภาษาฝรั่งเศสมีหน่วยเสียงสระจำนวน 16 หน่วยเสียง ดังในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3

แสดงหน่วยเสียงสระเดี่ยวภาษาไทย

	สระหน้า		สระหลัง	
	ริมฝีปากไม่ห่อ	ริมฝีปากห่อ	ริมฝีปากไม่ห่อ	ริมฝีปากห่อ
ปิด	i, i:		u, u:	u, u:
กึ่งปิด	e, e:		ɤ, ɤ:	o, o:
กึ่งเปิด	ɛ, ɛ:			ɔ, ɔ:
เปิด	a, a: ⁵			

ตารางที่ 4

แสดงหน่วยเสียงสระภาษาฝรั่งเศส

	สระหน้า		สระหลัง	
	ริมฝีปากไม่ห่อ	ริมฝีปากห่อ	ริมฝีปากไม่ห่อ	ริมฝีปากห่อ
ปิด	i	y		u
กึ่งปิด	e	ø		o
กลาง		ɔ		
กึ่งเปิด	ɛ, ɛ̃	œ, œ̃		ɔ, ɔ̃
เปิด	a			ɑ, ɑ̃

⁵ นักภาษาศาสตร์บางคนจัดให้สระทั้งสองเสียงนี้เป็นสระเปิด ล้วนส่วนหลังค่อนไปกลาง เช่น กาญจนา นาคสกุล (2556) แต่ในที่นี้จัดให้เป็นสระหน้าเช่นเดียวกับในภาษาฝรั่งเศสตามระบบสัทอักษรสากล

ในภาษาไทยประกอบไปด้วยสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียงดังในตารางที่ 3 นอกจากนี้ยังมีสระประสมอีก 3 หน่วยเสียง คือ /ia, uua, ua/ เมื่อเปรียบเทียบกับระบบเสียงสระในภาษาฝรั่งเศสพบความแตกต่างหลายประการ เช่น ไม่ปรากฏเสียงสระหลัง ริมฝีปากไม่ห่อทั้ง 4 เสียง ได้แก่ /u, u:, x, x:/ ไม่พบเสียงสระประสม รวมถึงการไม่จำแนกความแตกต่างระหว่างสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาว สิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นปัญหาในการทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาฝรั่งเศสได้

ในบทความนี้จำแนกหน่วยเสียงตามหลักการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันตามราชบัณฑิตยสถาน (2542) ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 6 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม 23 หน่วยเสียง ทั้งนี้หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานไม่ได้ระบุการแทนหน่วยเสียง /ʔ/ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ รวมถึงจัดให้หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /j/ และ /w/ เป็นส่วนหนึ่งของสระประสม

3. ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสจากเอกสารที่มีรูปแบบแตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ รูปแบบงานเขียนที่มีลักษณะไม่เป็นทางการซึ่งในที่นี้ ได้แก่ รายการอาหารของร้านอาหารไทยในประเทศฝรั่งเศส ส่วนรูปแบบงานเขียนที่มีลักษณะเป็นทางการในที่นี้ ได้แก่ วรรณกรรมไทยที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศส

รายการอาหารรวบรวมจากร้านอาหารไทยที่ตั้งอยู่ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จำนวน 15 ร้าน โดยคัดเลือกเฉพาะร้านที่มีเจ้าของหรือมีพนักงานเป็นคนไทยและเป็นร้านที่มีรายการอาหารสองภาษาเพื่อให้มั่นใจว่าชื่ออาหารแปลมาจากภาษาไทยจริง ได้แก่ Thai Yim (TY), Thai Yim 2 (TY2), Khao Thai (KT), Sukhothai (SKT), Sumalee (SML), Aux Trois Naga (3N), Paya Thai (Pay), Mme Shawn (Mme), Thai-Vien 2 (TV2), Lao-Thai (LT), Ayothaya (Ayo), Mali (ML), Chiang Rai Mai (CRM), Baan Isaan (BS) และ Tamarind (Tam)

ส่วนวรรณกรรมไทยที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศสมีการเผยแพร่จำนวนหนึ่ง ในงานวิจัยนี้คัดเลือกเฉพาะนวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (รางวัลซีไรต์) ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสโดยชาวฝรั่งเศส จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ *Fils de l'-Sân* (FIS) (Boontawee, 1991) แปลจาก *ลูกอีสาน*, *Berges hautes, troncs lourds*

(BH) (Rayawa, 1995) แปลจาก ตลิ่งสูง ชุงหนัก, Venin (VN) (แดนอรัญ แสงทอง, 2559) แปลจาก อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ และ *La chute de Fak* (CF) (Korbjitti, 2003) แปลจาก คำพิพากษา

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการทับศัพท์โดยนำรูปอักษรในแต่ละพยางค์มาจัดเรียงตามหน่วยเสียงพยัญชนะ (เสียงพยัญชนะต้นและเสียงพยัญชนะท้าย) และหน่วยเสียงสระ (เสียงสระเดี่ยวและสระประสม) จากเอกสารทั้งสองประเภทแล้วนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถอดเสียงของราชบัณฑิตยสถานและวิเคราะห์ปัญหาการทับศัพท์ภาษาไทยในภาษาฝรั่งเศส ทั้งนี้จะไม่ศึกษาคำที่กลายเป็นคำศัพท์ (lexicalized) ในภาษาฝรั่งเศสไปแล้ว เช่น Bangkok ‘กรุงเทพฯ’ หรือ karma ‘กรรม’

4. ผลการศึกษา

จากข้อมูลพบว่ามีหลายหน่วยเสียงที่แทนที่ด้วยอักษรโรมันไม่เกินไปตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน โดยจะจำแนกผลการศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามประเภทหน่วยเสียงและประเภทของกลุ่มข้อมูล คือ รายการอาหารและวรรณกรรมแปล ดังนี้

4.1 การใช้รูปอักษรโรมันแทนเสียงพยัญชนะ

4.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

จากหน่วยเสียงภาษาไทยทั้ง 21 หน่วยเสียง ไม่พบการแทนที่หน่วยเสียง /ʔ/ ในหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ในที่นี้จึงนำเสนอหน่วยเสียงพยัญชนะต้นจำนวน 20 หน่วยเสียงจากการศึกษาพบว่า บางหน่วยเสียงแทนที่ด้วยตัวอักษรโรมันอย่างเป็นระบบ ในขณะที่บางหน่วยเสียงยังมีความลักลั่นอยู่ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

แสดงการถอดอักษรหน่วยเสียงพยัญชนะไทยเป็นอักษรโรมันในตำแหน่งต้นพยางค์

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร				ตัวอย่าง
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	
p	ป	p	p (96.36) ph (3.64)	p (100)	p (96.97) ph (3.03)	ped ‘เปิด’ (LT) phoh ‘โป๊ะ’ (KT)
p ^h	ผ,พ,ภ	ph	p (67.82) ph (32.18)	p (87.5) ph (12.5)	p (70.87) ph (29.13)	phoh ‘พ้อ’ (FIS) phed ‘เผ็ด’ (3N)
b	บ	b	b (100)	b (100)	b (100)	boua ‘บัว’ (TY2)
m	ม	m	m (100)	m (100)	m (100)	meu ‘มือ’ (TV2)
w	ว	w	w (60) v (36) - (4)	w (75) v (25)	w (62.07) v (34.48) - (3.45)	wan ‘หวาน’ (Pay) van ‘หวาน’ (LT) one ‘หวาน’(CRM)
f	ฝ,ฟ	f	f (88.89) ph (11.11)	f (100)	f (91.67) ph (8.33)	fâ ‘ฟ้า’ (VN) phu ‘ฟู’ (CRM)
t	ต,ฏ	t	t (100)	t (90.91) th (9.09)	t (98.36) th (1.64)	tok ‘ตก’ (LT) thi ‘ทึ’ (FIS)
t ^h	ถ,ฐ,ท, ธ,ท,ฒ	th	th (62.26) t (35.85) p (1.89)	th (72.73) t (27.27)	th (64.06) t (34.38) p (1.56)	thit ‘ทิด’ (FIS) tung ‘ตุง’ (LT) piem* ‘เทียม’(KT)
d	ด,ฎ,จ	d	d (100)	d (100)	d (100)	dam ‘ดำ’ (TY2)
n	น,ณ	n	n (100)	n (100)	n (100)	noi ‘น้อย’ (FIS)
s	ส,ศ,ษ,ซ	s	s (100)	s (100)	s (100)	sèng ‘แสง’ (FIS)
l	ล,ฬ	l	l (100)	l (100)	l (100)	loi ‘ลอย’ (VN)
r	ร	r	r (84.62) l (15.38)	r (100)	r (90.24) l (14.63)	rat ‘ราช’ (FIS) lom ‘รม’ (Mme)
te	จ	ch	j (76.93) cj (7.69) dh (7.69) jh (7.69)	tj (50) dj (33.34) ch (8.33) jh (8.33)	j (40) tj (24) dj (20) jh (8) ch (8)	jib ‘จิบ’ (Pay) tjék ‘แจ็ก’ (FIS) dje ‘เจ’ (3N) jho ‘จ้อ’ (TY2) chan ‘จัน’ (BH)
te ^h	ช,ฌ,ฉ	ch	ch (97.22) sh (2.78)	tch (62.5) ch (37.5)	ch (86.37) tch (11.36) sh (1.27)	chin ‘ชิน’ (LT) tchâ ‘ชา’ (CF) shew ‘เชลล์’ (3N)
j	ย,ญ	y	y (100)	y (98.63) gn (1.37)	y (99.03) gn (0.97)	yen ‘เย็น’ (ML) gna ‘ยา’ (FIS)

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร			ตัวอย่าง	
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)		รวม (ร้อยละ)
k	ก	k	k (88.3)	k (95.45)	k (89.66)	kèo ‘แก้ว’ (FIS)
			g (9.57)	c (4.55)	g (7.76)	gòong ‘กุ่ม’ (KT)
			kh (2.13)		kh (1.72)	khe ‘กะ’ (3N)
					c (0.86)	ca ‘กฐิน’ (CF)
k ^h	ข,ค,ฅ	kh	k (55.26)	kh (71.43)	kh (50.52)	khène ‘แคน’ (FIS)
			kh (44.74)	k (28.57)	k (49.48)	kem ‘เค็ม’ (TV2)
ŋ	ง	ng	ng (100)	ng (100)	ng (100)	ngèun ‘เงิน’ (LT)
h	ห,ฮ	h	h (100)	h (100)	h (100)	houa ‘หัว’ (3N)

* สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นปัญหาการพิมพ์ผิดหรือพิมพ์ตกหล่น

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่าหน่วยเสียงพยัญชนะต้นส่วนใหญ่จะแทนที่ด้วยอักษรโรมันตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานอย่างสม่ำเสมอในทุกชุดข้อมูลจำนวน 8 หน่วยเสียง ได้แก่ /b/, /m/, /d/, /n/, /s/, /l/, /ŋ/ และ /h/ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเป็นรูปที่มีการออกเสียงตรงกับในระบบเสียงภาษาฝรั่งเศส ยกเว้นหน่วยเสียง /ŋ/ และ /h/ ที่ไม่ปรากฏในระบบเสียงภาษาฝรั่งเศสและเป็นเสียงผู้พูดภาษาฝรั่งเศสบางคนระมัดระวังในการออกเสียงเนื่องจากทราบดีว่าเป็นคำภาษาต่างประเทศจึงออกเสียงได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะหน่วยเสียง /ŋ/ ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสคุ้นเคยกับคำยืมภาษาอังกฤษบางคำที่แทนด้วยรูป <ng> จึงสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียง ส่วนเสียงอื่น ๆ ที่พบการใช้รูปแปร สามารถตั้งข้อสังเกตได้ดังนี้

ในกรณีหน่วยเสียง /p/, /w/, /f/, /t/, /t^h/, /r/, /tɕ^h/, /j/ และ /k/ เป็นหน่วยเสียงที่พบการแทนที่ด้วยอักษรโรมันด้วยรูปแปรอื่น แต่เป็นรูปแปรที่มีความถี่การใช้สูงสุดตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานมากกว่าร้อยละ 60 เนื่องจากมีการแทนด้วยรูปอักษรตรงกับภาษาฝรั่งเศส ยกเว้นหน่วยเสียง /t^h/ และ /tɕ^h/ ที่ไม่พบในระบบเสียงภาษาฝรั่งเศส แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยเสียง /tɕ^h/ แม้ว่าจะไม่ใช่หน่วยเสียงที่คุ้นเคยแต่มีการใช้รูป <ch> ตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน เนื่องจากรูป <ch> ออกเสียงเป็น [ʃ] ซึ่งใกล้เคียงกับ /tɕ^h/ คือใช้ฐานหลังปุ่มเหงือกเหมือนกัน

หน่วยเสียง /k^h/ เป็นหน่วยเสียงที่มีการใช้แปร 2 รูปแต่มีความถี่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือ แทนที่ด้วยรูป <kh> ร้อยละ 50.52 หรือรูป <k> ร้อยละ 49.48 อาจเป็นเพราะการใช้รูปพยัญชนะคู่ที่มี <h> เป็นส่วนประกอบไม่ส่งผลต่อการออกเสียงในภาษาฝรั่งเศส กล่าวคือ รูป <kh> หรือ <k> จะออกเสียงเป็น [k] เสมอ⁶ ดังนั้นจึงพบการใช้รูป <kh> หรือ <k> ในอัตราที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่นเดียวกับรูป <th> หรือ <t> ซึ่งจะออกเสียงเป็น [t]⁷ เหมือนกัน แต่มีการใช้รูป <th> แทนหน่วยเสียง /t^h/ มากกว่ารูป <t> คือร้อยละ 64.06 และ 34.38 ตามลำดับ

ส่วนหน่วยเสียง /p^h/ และ /tɛ/ เป็นหน่วยเสียงที่มีการใช้รูปอักษรไม่ตรงกับหลักการของราชบัณฑิตยสถาน โดยหน่วยเสียง /p^h/ มีการแทนด้วยรูป <ph> ตามหลักการของราชบัณฑิตยสถานเพียงร้อยละ 29.13 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหน่วยเสียงที่ไม่พบในภาษาฝรั่งเศส อีกทั้งรูป <ph> จะออกเสียงเป็นเสียง [f] เสมอ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่รูป <p> เป็นที่นิยมมากกว่าเพื่อป้องกันการออกเสียงผิดพลาด แม้ว่ารูป <p> จะออกเสียงเป็นเสียง [p] แต่ก็มีสัญลักษณ์ใกล้เคียงกับ /p^h/ มากกว่า [f] ส่วนหน่วยเสียง /tɛ/ ไม่พบในภาษาฝรั่งเศส จึงมีการใช้รูปอักษรที่ต่างกันในแต่ละบุคคล โดยรูปที่เป็นที่นิยมมากที่สุด คือ รูป <j>⁸ ซึ่งรูปอักษรนี้แม้จะออกเสียงเป็น [ʒ] ในภาษาฝรั่งเศสแต่เป็นเสียงที่เกิดในฐานหลังปุ่มเหงือกเหมือนกัน

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั้ง 2 ชุด พบว่า เกือบทุกหน่วยเสียงมีแนวโน้มการแทนที่ด้วยรูปอักษรโรมันไปในทางเดียวกัน ยกเว้นหน่วยเสียง /tɛ/ และ /tɛ^h/ ที่มีการใช้รูปแปรสูงสุดต่างกัน กล่าวคือ ในรายการอาหารจะนิยมใช้รูป <j> แทนเสียง /tɛ/ มากที่สุดคือ ร้อยละ 76.93 ในขณะที่ในวรรณกรรมเปลี่ยนนิยมใช้รูป <tj> มากกว่าคือร้อยละ 50 ส่วนหน่วยเสียง /tɛ^h/ ในรายการอาหารนิยมรูป <ch> ร้อยละ 97.22 ในขณะที่ในวรรณกรรมเปลี่ยนใช้รูป <tch> ร้อยละ 62.5 ซึ่งหากพิจารณาจากสัทอักษรสากลพบว่า รูป <tch> น่าจะทำให้ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสสามารถออกเสียงตรงกับเสียง /tɛ^h/ มากกว่าเนื่องจากมีส่วนประกอบของเสียง [t] เหมือนกัน

⁶ คำที่ขึ้นต้นด้วย <k> มีน้อยมากในภาษาฝรั่งเศส มักเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ (Catach, 2005, p. 143; Léon et al., 2009, p. 99) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่ขึ้นต้นด้วย <kh> พบเพียง 14 คำในพจนานุกรม *Le Petit Robert* (2012)

⁷ รูป <th> จะออกเสียงเป็นเสียง [t] เสมอ ส่วนรูป <t> ออกเสียงได้ 2 แบบ คือเสียง [t] และ [s] แต่ส่วนใหญ่จะออกเสียงเป็นเสียง [t] ประมาณ ร้อยละ 99 (Catach, 2005, p. 11)

⁸ ในข้อมูลวรรณกรรมแปล พบว่าผู้แปลแต่ละคนมีการแทนเสียง /tɛ/ ด้วยรูปเดียวกันค่อนข้างสม่ำเสมอ เช่น มาร์แซล บาร์ง (Marcel Barang) ใช้รูป <dj> ในขณะที่ฌีร์มา็ฟูเกต์ (Gérard Fouquet) นิยมใช้ <tj>

4.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยมี 9 หน่วยเสียง แต่มีการแทนที่ด้วยรูปพยัญชนะเพียง 6 หน่วยเสียงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

แสดงการถอดอักษรหน่วยเสียงพยัญชนะไทยเป็นอักษรโรมันในตำแหน่งท้ายพยางค์

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร				ตัวอย่าง
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	
-p	บ,ป,ภ, พ,ฟ	p	p (56.41)	p (100)	p (63.04)	kop ‘กบ’ (Tam)
			b (35.90)		b (30.44)	ob ‘อบ’ (Mme)
			- (5.13)		- (4.35)	sa ‘สับ’ (CRM)
			bb (2.56)		bb (2.17)	labb ‘ลาบ’ (ML)
-t	ถ,ฐ,ต, ศ,ษ,จ, ด,ต,ฎ, ช,ท,ฉ,ฒ	t	d (70)	t (100)	d (62.22)	ped ‘เปิด’ (TV2)
			t (27.5)		t (35.56)	prét ‘เปรต’ (FIS)
			g (1.25)		g (1.1)	pag ‘มัด’ (KT)
			- (1.25)		- (1.1)	bo ‘בוד’ (3N)
-k	ก,ข,ค,ฆ	k	k (96.16)	k (100)	k (96.82)	khòk ‘โคก’ (FIS)
			ke (1.92)		ke (1.59)	take ‘แตก’ (TV2)
			que (1.92)		que (1.59)	tèque ‘แตก’ (ML)
-m	ม	m	m (100)	m (100)	m (100)	toum ‘ตุ้ม’ (3N)
-n	น,ณ,ญ, ร,ล	n	n (80.33)	n (63.05)	n (73.59)	yen ‘เย็น’ (TY)
			ne (13.11)	ne (28.27)	ne (19.81)	tiane ‘เทียน’ (VN)
			nt (1.64)	nn (2.17)	- (1.98)	po ‘พล’ (3N)
			nh (1.64)	ra (2.17)	nn (0.94)	onn ‘อ่อน’ (CF)
			w (1.64)	na (2.17)	nt (0.94)	sent ‘เส้น’ (Mme)
			- (1.64)	- (2.17)	nh (0.94)	wanh ‘วรรค์’ (TV2)
-ŋ	ง	ng	ng (91.46)	ng (96.77)	ng (92.57)	sèng ‘แสง’ (FIS)
			n (5.98)	n (3.23)	n (5.40)	ken ‘แกง’ (CRM)
			nh (1.71)		nh (1.35)	pinh ‘ปิ้ง’ (LT)
			nk (0.85)		nk (0.68)	kaenk ‘แกง’ (3N)

จากตารางที่ 6 พบว่ามีเพียงหน่วยเสียง /-m/ เท่านั้นที่มีการแทนที่ด้วยอักษรโรมันอย่างสม่ำเสมอด้วยรูป <m> ในขณะที่หน่วยเสียง /-p/, /-k/, /-n/ และ /-ŋ/ พบการแทนที่ด้วยรูปแปรอื่นบ้าง แต่รูปแปรส่วนใหญ่ที่นิยมใช้ตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน คือ <p>, <k>, <n> และ <ng> ตามลำดับ มีเพียงหน่วยเสียง /-t/ เท่านั้นที่มีใช้รูปแปรอื่นเป็นหลัก คือ <d> เมื่อพิจารณาจากคำในภาษาไทยพบว่า คำที่ใช้รูป <d> ทั้งหมดนั้นสะกดด้วยรูป <ด> ทั้งหมด ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าเป็นการถอดอักษรตามรูป <ด> เช่นเดียวกับในตำแหน่งพยัญชนะต้น อย่างไรก็ตามการแทนที่ด้วยรูป <d> จะพบเฉพาะในรายการอาหารเท่านั้น คือร้อยละ 70 ในขณะที่ในวรรณกรรมแปลจะมีการถอดด้วยรูป <t> อย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าการแทนที่หน่วยเสียง /-m/ และ /-n/ ด้วยรูป <m> และ <n> ปรากฏไม่มากนักในภาษาฝรั่งเศสเนื่องจากรูปทั้งสองนี้หากตามหลังรูปสระมักจะไม่มีเสียง แต่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งบอกการเป็นสระนาสิก เช่น dans /dɑ̃/ ‘ใน’ หรือ faim /fɛ̃/ ‘หิว’ มิฉะนั้นจะต้องใช้รูป <me> และ <ne> ตามลำดับ แต่จากข้อมูลพบว่าหน่วยเสียง /-m/ มีการใช้รูป <m> อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่หน่วยเสียง /-n/ พบรูปแปรจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบการไม่แทนด้วยรูปพยัญชนะท้าย (-) ในหน่วยเสียง /-p/, /-t/ และ /-n/ โดยเฉพาะในรายการอาหาร แต่พบเพียง 1-2 ตัวอย่างเท่านั้น จึงอาจเป็นไปได้ที่เกิดจากการพิมพ์ตกหล่น

4.2 หน่วยเสียงสระ

4.2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว

ในภาษาไทยมีหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง แต่พบการใช้ในข้อมูลจำนวน 17 หน่วยเสียง ไม่พบการใช้หน่วยเสียง /o/ ดังในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

แสดงการถอดอักษรหน่วยเสียงสระเดี่ยวไทยเป็นอักษรโรมัน

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร				ตัวอย่าง						
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)							
i	อิ	i	i (100)	i (75) î (25)	i (90.38) î (9.62)	prik ‘พริก’ (Pay) sɪng ‘สิ่ง’ (FIS)						
			i (60) ee (24.44) ii (4.45) y (4.45) ie (2.22) ï (2.22) ea (2.22)	i (60) î (3) ii (1)	i (60) ee (20) î (5.45) ii (5.45) y (3.64) ï (1.82) ie (1.82) ea (1.82)	mi ‘หมี่’ (Mme) jeeb ‘จีบ’ (TV2) tri ‘ตรี’ (VN) mi ‘หมี่’ (TV2) ry ‘หรี’ (TV2) pii ‘ผี’ (FIS) kie ‘กี้’ (ML) peak ‘ปีก’ (TV2)						
e	เอะ	e	e (81.58) ay (10.53) ê (5.26) é (2.63)	ไม่พบ	e (81.58) ay (10.53) ê (5.26) é (2.63)	ped ‘เป็ด’ (3N) sɛn ‘เส้น’ (TV2) tê ‘เต๊ะ’ (KT) tay ‘เต๊ะ’ (Tam)						
			e:	เอ	e	e (66.67) é (11.11) eh (5.56) ay (5.56) ae (5.56) ei (5.56)	é (100)	e (44.45) é (40.75) eh (3.7) ay (3.7) ae (3.7) ei (3.7)	le ‘เล’ (CRM) nɛn ‘เณร’ (FIS) jeh ‘เจ’ (Tam) lay ‘เล’ (TY2) lae ‘เล’ (TV2) lei ‘เล’ (CRM)			
						ɛ	แอะ	ae	e (50) è (25) ae (25)	ไม่พบ	e (50) è (25) ae (25)	khɛ ‘แกะ’ (3N) phɛ ‘แพะ’ (CRM) pae ‘แพะ’ (TV2)
									ɛ:	แอ	ae	e (37.5) ae (35.42) a (12.5) è (6.26) ea (2.08) ê (2.08) ai (2.08)

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร				ตัวอย่าง
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	
a	อะ, อำ	a	err (2.08)		é (1.67)	mé ‘แม่’ (FIS)
					err (1.67)	cherr ‘แซ่’ (Mme)
			a (97.02)	a (95.45)	a (96.52)	plap ‘พลับ’ (VN)
			u (1.18)	â (4.55)	u (0.99)	num ‘น้ำ’ (TV2)
			aa (0.6)		â (0.53)	nân ‘นิน’ (FIS)
			ea (0.6)		aa (0.5)	naam ‘น้ำ’ (Pay)
		o (0.6)		ea (0.5)	kea* ‘กะ’ (KT)	
				o (0.5)	po* ‘สับปะรด’ (3N)	
a:	อา	a	a (89.62)	a (59.52)	a (81.08)	sam ‘สาม’ (LT)
			aa (6.61)	â (40.48)	â (11.48)	wât ‘วาด’ (VN)
			ar (1.89)		aa (4.73)	plaa ‘ปลา’ (3N)
			ao (0.94)		ar (1.35)	nar ‘หน้า’ (TY2)
			o (0.94)		ao (0.68)	pao* ‘พา’ (KT)
				o (0.68)	one ‘หวาน’ (CRM)	
ue	อี	ue	eu (60)	ue (100)	eu (46.16)	meuk ‘หมึก’ (3N)
			ue (20)		ue (38.46)	plueng ‘พลึง’ (VN)
			u (20)		u (15.38)	nung ‘นึ่ง’ (CRM)
ue:	อีอ	ue	eu (75)	ue (100)	eu (60)	jeud ‘จี๊ด’ (ML)
			u (25)		ue (20)	yuen ‘ยีน’ (CF)
					u (20)	jud ‘จี๊ด’ (CRM)
œ	เออะ	oe	aeu (100)	ไม่พบ	aeu (100)	paeu ‘เปอะ’ (TV2)
œ:	เออ	oe	eu (100)	eu (100)	eu (100)	ngueu ‘เงิน’ (LT)
o	ออ	o	o (70.37)	o (71.42)	o (70.68)	onn ‘อ่อน’ (CF)
			or (18.52)	oh (14.29)	or (13.33)	kork ‘กรอก’ (LT)
			oa (5.56)	ô (14.29)	oh (5.33)	poh ‘พ่อ’ (FIS)
			ao (1.85)		oa (4)	toad ‘ทอด’ (TV2)
			an (1.85)		ô (4)	sôn ‘สอน’ (FIS)
			oh (1.85)		oa (1.33)	aom ‘อ่อม’ (TV2)
				an (1.33)	nan ‘หน่อ’ (3N)	
o	โอะ	o	o (97.14)	o (58.83)	o (89.65)	yom ‘ยม’ (BH)
			oa (1.43)	ô (29.41)	ô (5.75)	sôm ‘ส้ม’ (FIS)
			u (1.43)	a (11.76)	a (2.3)	man ‘มณ’ (CF)

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร			ตัวอย่าง	
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)		รวม (ร้อยละ)
o:	โอ	o	o (91.67) au (8.33)	o (62.5) ô (37.5)	o (80) ô (15) au (5)	oab ‘อบ’ (TV2)
						num ‘นม’ (KT)
						pong ‘โป่ง’ (FIS)
						môk ‘โมก’ (CF)
						fau ‘โฟ’ (TV2)
u	อุ	u	u (47.22) ou (33.33) oo (16.67) o (2.78)	ou (100)	ou (52.95) u (33.33) oo (11.76) o (1.96)	kout ‘กุด’ (BH)
						kung ‘กุง’ (TY2)
						toong ‘ตุง’ (CRM)
						bong ‘บุง’ (LT)
u:	อู	u	ou (46.51) oo (23.25) u (23.25) o (2.33) on (2.33) uu (2.33)	ou (85.71) oo (14.29)	ou (52) oo (22) u (20) o (2) on (2) uu (2)	koune ‘คุณ’ (VN)
						poou ‘ปู’ (TV2)
						mu ‘หมู’ (Mme)
						mo* ‘หมู’ (TY2)
						kon* ‘คู’ (KT)
						chuu ‘ชู’ (KT)

ในภาษาฝรั่งเศสไม่มีการจำแนกความแตกต่างระหว่างสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาว ดังนั้นจากตารางที่ 7 จะเห็นว่ามีการใช้รูปเดียวกันทั้งเสียงสระเสียงสั้นและสระเสียงยาวเป็นส่วนใหญ่ โดยพบ 8 หน่วยเสียงที่แทนด้วยรูปอักษรเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน คือ /i/, /i:/, /e/, /a/, /a:/, /v:/, /o/ และ /o:/ ทั้งนี้เนื่องจากรูปที่ราชบัณฑิตยสถานนำเสนอ ตรงกับการออกเสียงในภาษาฝรั่งเศส คือ <i> ตรงกับเสียง [i], <e> (รวมถึง <é>) ตรงกับเสียง [e], <o> ตรงกับเสียง [o] หรือ [ɔ] และ <a> ตรงกับเสียง [a] ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสจึงสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงหรือตรงกับภาษาไทย

นอกจากนี้ยังพบว่ามี 2 หน่วยเสียงที่มีการแทนที่ด้วยตัวอักษรโรมันไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน คือ /ɜ/ และ /ɜ:/ กล่าวคือ แทนที่ด้วยรูป <aeu> และ <eu> ตามลำดับ ทั้งนี้รูป <eu> ในภาษาฝรั่งเศสจะออกเสียง [ø] หรือ [œ] ขึ้นอยู่กับโครงสร้างพยางค์ แต่ทั้งสองเสียงนี้จะมีสัทลักษณะใกล้เคียงกับเสียง [ɔ] เหมือนกับหน่วยเสียง /ɜ/ ในภาษาไทย⁹ การใช้รูป <eu> จึงถือว่ามี ความใกล้เคียงกับเสียง /ɜ/ และ /ɜ:/ ใน

⁹ ด้วยเหตุนี้จึงมีนักภาษาศาสตร์บางคนใช้สัทอักษร ɔ แทนเสียง /ɜ/

ภาษาไทย ส่วนรูป <aeu> มีลักษณะเป็นสระประสมเกิดจากเสียง [a] รวมกับ [ø] จึงออกเสียงเป็น [aø] ซึ่งมีความใกล้เคียงกับภาษาไทยในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามพบตัวอย่างการใช้รูป <aeu> เพียงตัวอย่างเดียว คือ ‘เปอะ’ จึงไม่อาจสรุปได้ว่ารูป <aeu> เป็นที่นิยมของผู้พูดภาษาฝรั่งเศสหรือไม่

ในกรณีหน่วยเสียง /œ/, /œ:/, /ɛ:/, /ɛ/, /ɛ:/, /u/ และ /u:/ เป็นหน่วยเสียงที่มีแนวโน้มการแทนที่ด้วยตัวอักษรโรมันไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน โดยเฉพาะหน่วยเสียง /œ/ และ /œ:/ หากใช้รูป <ue> ที่ราชบัณฑิตยสถานเสนอจะตรงกับหน่วยเสียง /y/ ในภาษาฝรั่งเศสซึ่งมีสัทลักษณะแตกต่างกันคือเป็นสระหน้า ริมฝีปากห่อ จึงพบการใช้รูป <ue> ไม่ถึงร้อยละ 40

นอกจากนี้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้รูป <e> ใช้แทนทั้งเสียง /e/ และ /ɛ:/ ซึ่งสอดคล้องภาพรวม แต่หากพิจารณาเฉพาะเสียง /ɛ:/ ในงานวรรณกรรมแปลพบการใช้รูป <é> ถึงร้อยละ 100 เนื่องจากรูป <e> มีโอกาสเป็นได้ทั้งเสียง [e] และ [ɛ] ดังนั้นการแทนด้วยรูป <é> จะมีความชัดเจนมากกว่า ส่วนกรณีหน่วยเสียง /ɛ/ และ /ɛ:/ ราชบัณฑิตยสถานเสนอให้ใช้รูป <ae> แต่จากข้อมูลทั้งสองชุดพบการใช้ <e> มากกว่าเนื่องจากในภาษาฝรั่งเศสมีการใช้รูป <ae> น้อยมาก มักเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศและมักจะออกเป็นสระเดี่ยวสองเสียง เช่น maestro /ma.es.tro/ หรือ paella /pa.e.la/ หรือ /pa.ɛ.la/ ดังนั้นหากใช้รูป <ae> อาจทำให้ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสออกเสียงแตกต่างกันออกไป ส่วนเสียง /u/ และ /u:/ จะพบการใช้รูป <ou> มากที่สุดเนื่องจากรูปนี้จะออกเป็นเสียง [u] ในภาษาฝรั่งเศส ในขณะที่รูป <u> จะเป็นเสียง [y] ดังนั้นรูป <ou> จึงถือว่าเหมาะสมกับผู้พูดภาษาฝรั่งเศส

4.2.2 หน่วยเสียงสระประสม

จากข้อมูลพบการใช้หน่วยเสียงสระประสมจำนวน 16 หน่วยเสียงจาก 23 หน่วยเสียง ไม่พบการใช้เสียง /eu/, /eu/, /vi/, /o:i/, /ua/, /uua/, /uai/ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8

แสดงการถอดอักษรหน่วยเสียงสระประสมไทยเป็นอักษรโรมัน

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร				ตัวอย่าง
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)	
ia	เอียะ	ia	ia (71.42)	ไม่พบ	ia (71.42)	pi <u>a</u> ‘เปี้ยะ’ (Pay)
			iah (14.29)		iah (14.29)	pi <u>ah</u> ‘เปี้ยะ’ (TY2)
			ea (14.29)		ea (14.29)	pe <u>a</u> ‘เปี้ยะ’ (KT)
i:a	เอีย	ia	ie (77.78)	ia (75)	ie (61.54)	ti <u>em</u> ‘เทียม’ (LT)
			ia (22.22)	ie (25)	ia (38.46)	ri <u>an</u> ‘เรียน’ (CRM)
iu	อีว	io	iw (20)	ไม่พบ	iw (20)	<u>iw</u> ‘อีว’ (TY2)
			iew (20)		iew (20)	<u>iew</u> ‘อีว’ (ML)
			u (20)		u (20)	<u>u</u> ‘อีว’ (KT)
			uuu (20)		uuu (20)	<u>uuu</u> ‘อีว’ (Mme)
			iou (20)		iou (20)	<u>iou</u> ‘อีว’ (3N)
e:u	เอว	eo	ไม่พบ	éo (100)	éo (100)	pl <u>éo</u> ‘เปลว’ (CF)
e:u	แอว	aeo	ไม่พบ	èò (100)	èò (100)	k <u>èò</u> ‘แก้ว’ (FIS)
ai	ไอ, ไอย, ไอ,อัย	ai	ai (59.68)	aī (100)	ai (55.22)	f <u>ai</u> ‘ไฟ’ (CRM)
			aī (24.19)		aī (29.85)	ya <u>ī</u> ‘ใหญ่’ (CF)
			ay (16.13)		ay (14.93)	sa <u>y</u> ‘ไส้’ (Tam)
a:i	อาย	ai	ay (100)	aī (100)	aī (88.89)	ph <u>laī</u> ‘พलय’ (BH)
					ay (11.11)	ha <u>y</u> ‘หาย’ (LT)
au	เอา	ao	ao (92)	ao (100)	ao (92.30)	da <u>o</u> ‘เตา’ (FIS)
			o (4)		o (3.85)	to <u>o</u> * ‘เต้า’ (Pay)
			a (4)		a (3.85)	sa <u>a</u> * ‘เส้า’ (3N)
a:u	อาว	ao	ao (90.91)	ao (100)	ao (91.43)	kh <u>ao</u> ‘ข้าว’ (LT)
			aw (6.06)		aw (5.71)	ya <u>w</u> ‘ยาว’ (TV2)
			a (3.21)		a (2.86)	ka <u>p</u> * ‘ข้าว’ (LT)
o:i	ออย	oi	oy (63.64)	oī (100)	oy (50)	ho <u>y</u> ‘หอย’ (TY)
			oī (18.18)		oī (35.71)	so <u>ī</u> ‘ซอย’ (Pay)
			oi (18.18)		oi (14.29)	lo <u>i</u> ‘ลอย’ (TY2)
u:a	อัว	ua	oua (36.10)	oua (100)	oua (42.50)	bo <u>ua</u> ‘บัว’ (FIS)
			ua (33.33)		ua (30.00)	hu <u>a</u> ‘หิว’ (Tam)
			oi (11.11)		oi (10.00)	tho <u>i</u> ‘ถั่ว’ (TV2)
			o (5.56)		o (5.00)	ro <u>m</u> ‘รวม’ (TY)
			au (2.78)		au (2.50)	ma <u>u</u> ng ‘ม่วง’ (KT)
			auo (2.78)		auo (2.50)	ma <u>u</u> ong ‘ม่วง’ (KT)

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร			ตัวอย่าง	
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)		รวม (ร้อยละ)
			oa (2.78)		oa (2.50)	roam ‘รวม’ (Mme)
			ou (2.78)		ou (2.50)	moung ‘ม่วง’ (TV2)
			wa (2.78)		wa (2.50)	wa ‘อ้าว’ (KT)
ui	อูย	ui	ui (100)	ไม่พบ	ui (100)	lui ‘ลุย’ (Pay)
u:a	เอือ	uea	eua (55.17)	uä (66.67)	eua (50)	kleua ‘เกลือ’ (KT)
			eu (20.69)	uea (33.33)	eu (18.75)	seu ‘เสื่อ’ (LT)
			ua (10.34)		ua (9.38)	sua ‘เสื่อ’ (TV2)
			eur (6.90)		uä (6.24)	muäng ‘เมือง’ (FIS)
			euar (3.45)		eur (6.24)	keur ‘เชื้อ’ (TV2)
			ieur (3.45)		euar (3.13)	neuar ‘เนื้อ’ (3N)
					ieur (3.13)	phieurk ‘เผือก’ (CRM)
					uea (3.13)	tchuea ‘เชื้อ’ (CF)
r:i	เอย	oei	euil (20)	euĩ (100)	euĩ (16.67)	teuĩ ‘เตย’ (FIS)
			euy (20)		euil (16.67)	teuil ‘เตย’ (CRM)
			oey (20)		euy (16.67)	teuy ‘เตย’ (Mme)
			ei (20)		oey (16.67)	toey ‘เตย’ (Ayo)
			eow (20)		ei (16.67)	tei ‘เตย’ (TV2)
					eow (16.67)	teow ‘เตย’ (TY2)
iau	เอี้ยว	iao	iao (44.43)	iao (100)	iao (47.38)	khiao ‘เขี้ยว’ (3N)
			iew (16.67)		iew (15.78)	tiew ‘เตี้ยว’ (KT)
			eow (8.33)		eow (7.89)	neow ‘เหนียว’ (KT)
			eaw (8.33)		eaw (7.89)	keaw ‘เขี้ยว’ (TV2)
			yo (5.56)		yo (5.26)	kyo ‘เกี้ยว’ (TY2)
			io (5.56)		io (5.26)	kiø ‘เกี้ยว’ (3N)
			aew (2.78)		aew (2.63)	taew ‘เตี้ยว’ (TV2)
			èø (2.78)		èø (2.63)	tèø ‘เตี้ยว’ (Pay)
			iou (2.78)		iou (2.63)	kiou ‘เขี้ยว’ (LT)
			iow (2.78)		iow (2.63)	kiow ‘เขี้ยว’ (KT)

หน่วยเสียง	อักษรไทย	การถอดอักษร			ตัวอย่าง	
		RTGS	รายการอาหาร (ร้อยละ)	วรรณกรรม (ร้อยละ)		รวม (ร้อยละ)
uai	อวย	uai	uai (25) ouei (16.69) ouy (8.33) ouaie (8.33) weu (8.33) wai (8.33) way (8.33) uay (8.33) auy (8.33)	oué (100)	uai (23.09) ouei (15.39) oué (7.69) ouy (7.69) ouaie (7.69) weu (7.69) wai (7.69) way (7.69) uay (7.69) auy (7.69)	K <u>l</u> uai ‘กล้วย’ (TV2) kouei ‘กล้วย’ (Pay) tchoué ‘ช่วย’ (CF) kouy ‘กล้วย’ (Tam) souaie ‘สวย’ (Pay) kweu ‘กล้วย’ (KT) kwai ‘กล้วย’ (3N) kway ‘กล้วย’ (TV2) guay ‘กล้วย’ (KT) sauy ‘สวย’ (KT)

จากข้อมูลพบว่ามีเพียงหน่วยเสียง /ui/ เท่านั้นที่มีการใช้รูปอักษรตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ทั้งนี้เนื่องจากรูป <ui> ในภาษาฝรั่งเศสจะออกเป็นเสียง [ɥi] ซึ่งใกล้เคียงกับการออกเสียงในภาษาไทย ส่วนหน่วยเสียงอื่น ๆ พบรูปแปรที่หลากหลาย บางเสียงมีการใช้รูปแปรส่วนใหญ่ตรงกับราชบัณฑิตยสถานในขณะที่บางหน่วยเสียงก็ไม่มีการใช้รูปแปรตรงกับหลักเกณฑ์เลย ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตหลัก ๆ ดังนี้

หน่วยเสียงที่ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสนิยมใช้รูปแทนตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้แก่ /au/, /a:u/ และ /ia/ เนื่องจากเป็นรูปที่มีการใช้ในภาษาฝรั่งเศสและออกเสียงได้ใกล้เคียงกับในภาษาไทย โดยในภาษาฝรั่งเศสคำที่ประกอบรูป <ao> จะออกเสียง [ao] ซึ่งใกล้เคียงกับ /au/ ในภาษาไทย เช่น chaos /kao/ หรือ lao /lao/ ซึ่งเป็นรูปตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน ส่วนเสียง /ia/ ไม่พบในภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากเสียง /i/ เมื่อตามด้วยเสียงสระจะกลายเป็นเสียงเปิด /j/ ดังนั้นรูป <ia> จึงออกเป็นเสียง [ja] แต่ก็ยังเป็นเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียง /ia/ มากที่สุด เช่น média /medja/ หรือ labial /labjal/

ส่วนรูปอักษรที่ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสนิยมใช้ แต่ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานมีหลายหน่วยเสียง โดยเฉพาะหน่วยเสียง /e:u/, /ɛ:u/ และ /a:i/ โดยเสียง /e:u/ และ /ɛ:u/ พบว่าสระเสียงแรกของสระประสมทั้ง 2 เสียงนี้สอดคล้องกับความนิยมในการแทนเสียงสระเดี่ยวดังในหัวข้อ 4.2.1 คือ ใช้ <é> แทนเสียง /e/ และ <è> แทนเสียง

/ɛ/¹⁰ ดังนั้นเมื่อเสียงเหล่านี้นำไปประสมกับสระเสียงอื่นจึงยังคงใช้รูปเดิมเช่นเดียวกับเสียงสระเดี่ยว คือ <éo> แทนเสียง /e:u/ และ <èò> แทนเสียง /ɛ:u/ ส่วนเสียง /a:i/ นิยมใช้รูป <ai> ตามอักขรวิธีภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากหากใช้รูป <ai> จะออกเสียงเป็น /ɛ/ เช่น mai /me/ หรือ paix /pe/ ในภาษาฝรั่งเศสจะใช้เครื่องหมาย <˘> แสดงการแยกเสียงสระทั้งสองรูปออกจากกัน ในกรณีรูป <ai> จะออกเสียงเป็น [ai] หรือ [aj] ทำให้สามารถออกเสียงได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับภาษาไทย เช่น lai อาจจะถูกออกเสียงเป็น /lai/ หรือ /laj/ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหากเป็นสระเสียงสั้นมีการใช้รูป <ai> ซึ่งตรงกับหลักการของราชบัณฑิตยสถานมากกว่ารูป <ai>

อนึ่ง เสียง /iu/ และ /r:i/ พบคำตัวอย่างน้อยมาก คือ เสียง /iu/ พบในคำว่า ‘(ซี) อีว’ เพียงคำเดียว และเสียง /r:i/ พบในคำว่า ‘เตย’ หรือ ‘เต้ย’ เท่านั้น อีกทั้งแต่ละคนก็ใช้รูปอักษรต่างกัน ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่ารูปอักษรใดที่เป็นที่นิยมของผู้พูดภาษาฝรั่งเศสอย่างแท้จริง

หากพิจารณาทั้งเสียงสระเดี่ยวและสระประสมแล้วจะพบว่า การแทนที่ด้วยอักษรโรมันยังคงไม่เสถียรเหมือนกัน บางหน่วยเสียงมีการใช้รูปแปรแทนมากถึง 10 รูป ได้แก่ /iau/ และ /uai/ อีกทั้งยังมีหน่วยเสียงที่มีรูปแปรแทนที่ได้ 4 รูปขึ้นไปถึง 16 หน่วยเสียง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบตัวบททั้งสองประเภทพบว่าในรายการอาหารมีการแทนที่เสียงสระด้วยตัวอักษรโรมันอย่างกระจัดกระจายมากกว่าในวรรณกรรมแปลอย่างเห็นได้ชัดในเกือบทุกหน่วยเสียง ยกเว้นหน่วยเสียง /i/ ที่มีรูปแปรน้อยกว่าในวรรณกรรมแปล

5. สรุปและอภิปรายผล

การทับศัพท์หรือการถอดภาษาไทยเป็นอักษรโรมันในภาษาฝรั่งเศสมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านที่เป็นผู้พูดภาษาฝรั่งเศสสามารถออกเสียงชื่ออาหารในรายการอาหารหรือชื่อตัวละคร/สถานที่ในวรรณกรรมแปลได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียงกับการออกเสียงในภาษาไทยมากที่สุด จากข้อมูลพบว่าการทับศัพท์ในรายการอาหารและวรรณกรรมแปลมีหลายระบบ บางครั้งในเอกสารเดียวกันอาจพบการทับศัพท์ด้วยระบบที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการอาหาร อย่างไรก็ตามสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่ามีระบบที่ใช้ในการทับศัพท์หลัก ๆ

¹⁰ แม้ในข้อมูลจะพบการใช้รูป <e> แทนเสียง /e/, /e:/, /ɛ/ และ /ɛ:/ เป็นส่วนใหญ่ แต่การใช้รูป <é> และ <è> จะมีความชัดเจนมากกว่า

4 ระบบ โดยจำแนกการถอดเสียงตามอักขรวิธีภาษาอังกฤษและการถอดเสียงตามอักขรวิธีภาษาฝรั่งเศสออกจากการถ่ายเสียง เนื่องจากมีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

5.1 การถอดอักษร วิธีนี้พบน้อยมากในข้อมูล เนื่องจากคำไทยที่พบส่วนใหญ่เป็นชื่ออาหารและชื่อบุคคลทั่วไป ไม่ใช่ชื่อเฉพาะที่พบในเอกสารทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี รวมถึงไม่พบชื่อที่เป็นนามพระราชทาน พบเพียงการถอดอักษรในระดับหน่วยเสียงเท่านั้น คือ พบการใช้เครื่องหมาย ^ เหนือรูปสระเพื่อแสดงความยาวของเสียงสระ เช่น trī (ตรี), wāt (วาด), dōn (ดอน) การถอดอักษรจะพบในวรรณกรรมแปลเป็นส่วนใหญ่

5.2 การถ่ายเสียง ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามหลักการของราชบัณฑิตยสถานซึ่งอิงตามหลักสัทศาสตร์ เช่น การใช้อักษร <h> เพื่อระบุลักษณะการออกเสียงแบบสลิลหรือมีลมพุ่งออกมา (aspiration) ดังกรณีเสียง /p^h/ จะแทนด้วยรูป <ph> หรือเสียง /t^h/ แทนด้วยรูป <th> แต่รูปทั้งสองนี้อาจจะไม่คุ้นเคยสำหรับผู้พูดภาษาฝรั่งเศสเนื่องจากในภาษาฝรั่งเศสไม่มีพยัญชนะสลิล ทำให้ผู้พูดออกเสียงตามอักขรวิธีในภาษาฝรั่งเศส คือ ออกเสียงเป็น [f] และ [t] ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบการถ่ายเสียงในลักษณะอื่น คือ ใช้รูปสระซ้ำเพื่อแทนเสียงสระยาวด้วย เช่น laap (ลาบ), mii (หมี) หรือ chuu (ฉู) ซึ่งหากพิจารณาจากหลักการถอดสัทอักษรแล้ว การซ้ำรูปก็สามารถแสดงความยาวของเสียงสระได้เช่นเดียวกับการใช้เครื่องหมายจุดคู่ (:) เช่น ระบบของแมรี แฮส (Haas, 1956)

5.3 การถอดตามอักขรวิธีภาษาอังกฤษ หรือการลากเข้าสู่ภาษาอังกฤษ (anglicization) (นิตยา กาญจนวรรณ, 2554) หรือระบบไทยคาราโอเกะ (วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2551) คือ ความพยายามในการถอดอักษรไทยโดยเทียบเคียงจากคำในภาษาอังกฤษ พบการใช้อักขรวิธีภาษาอังกฤษทั้งในระดับหน่วยเสียงและในระดับคำพบเป็นส่วนใหญ่ ในรายการอาหาร เช่น

ตารางที่ 9

แสดงการใช้อักษรวิธีภาษาอังกฤษในระดับหน่วยเสียง

หน่วยเสียง	รูปตามอักษรวิธี ภาษาอังกฤษ	คำเทียบเคียง	ตัวอย่าง
/t ^h /	<t>	tone /təʊn/	tong /tɔ:ŋ/ ‘ทอง’ (Mme)
/p ^h /	<p>	pool /pu:l/	poh /p ^h ɔ:/ ‘พ่อ’ (FIS)
/i:/	<ee>	tree /tri:/	mee /mi:/ ‘หมี’ (3N)
/a/	<u>	gum /gʌm/	num /nám/ ‘น้ำ’ (TV2)
/a:/	<ar>	far /fɑ:/	nar /ná:/ ‘หน้า’ (TY2)
/ɔ:/	<or>	fork /fɔ:k/	kork /kò:k/ ‘กรอก’ (TY2)

อนึ่ง หน่วยเสียง /p, t, k/ ในภาษาอังกฤษมีลักษณะเป็นเสียงมีลมพุ่งออกมาซึ่งจะตรงกับหน่วยเสียง /p^h, t^h, k^h/ ในภาษาไทยตามลำดับ

ในระดับคำพบการใช้คำภาษาอังกฤษที่ออกเสียงใกล้เคียงกับคำไทยจำนวนไม่มากนัก พบเฉพาะในรายการอาหารเท่านั้น เช่น

ปิก /pi:k/	เทียบเคียงกับ	peak /pi:k/ (TV2)
เล /le:/	เทียบเคียงกับ	lay /lei/ (KT)
หวาน /wá:n/	เทียบเคียงกับ	one /wʌn/ (CRM)

5.4 การถอดตามอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศส คือ การถอดอักษรไทยโดยเทียบเคียงจากหลักอักษรวิธีภาษาฝรั่งเศส พบการใช้อักษรวิธีนี้ทั้งในระดับหน่วยเสียงและระดับคำ เช่น

ตารางที่ 10

แสดงการใช้อักษรวิธีภาษาฝรั่งเศสในระดับหน่วยเสียง

หน่วยเสียง	รูปตามอักษรวิธี ภาษาฝรั่งเศส	คำเทียบเคียง	ตัวอย่าง
/-n/	<-nne>	panne /pan/	wanne /wá:n/ ‘หวาน’ (TV2)
/e:/	<é>	thé /te/	mék /mê:k/ ‘เมฆ’ (FIS)
/ɛ:/	<è>	père /pɛr/	sép /sê:p/ ‘แซบ’ (Pay)
	<ai>	faites /fet/	naing /ne:ŋ/ ‘เนง’ (CRM)
/u:/	<ou>	pour /pur/	pou /pu:/ ‘ปู’ (Tam)
/o:/	<au>	chaud /fo/	fau /fo:/ ‘ไฟ’ (TV2)

ในระดับคำพบการใช้คำภาษาฝรั่งเศสแทนคำไทยไม่มากนัก แต่พบได้ในทั้งสองชุดข้อมูล เช่น

เหน่ /nè:/	เทียบเคียงกับ	né /ne/ (CF)
แม้น /mé:n/	เทียบเคียงกับ	mène /mɛn/ (CF)
หมุ่ /mũ:/	เทียบเคียงกับ	mou /mu/ (3NG)

วิธีนี้ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสมีโอกาสดอกเสียงได้ใกล้เคียงกับภาษาไทยมากกว่าการเทียบเคียงกับภาษาอังกฤษเนื่องจากในสังคมฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษไม่ได้มีสถานะเป็นภาษาที่สองหรือเป็นภาษาต่างประเทศบังคับเรียนในโรงเรียน อาจมีบางคนที่ไม่สามารถออกเสียงแบบภาษาอังกฤษได้

หากเปรียบเทียบการทับศัพท์ในรายการอาหารและวรรณกรรมแปลซึ่งมีรูปแบบงานเขียนที่ต่างกัน พบว่าการทับศัพท์ในรายการอาหารมีความสม่ำเสมอน้อยกว่าในวรรณกรรมแปล แม้กระทั่งในรายการอาหารฉบับเดียวกันอาจพบการแทนหน่วยเสียงเดียวกันที่หลากหลาย เช่น ในรายการอาหารหน้าเดียวกันพบการแทนที่เสียง /u/ ถึง 2 รูปแบบ คือ <u> ใน kung (กุ้ง) และ <ou> ใน voun (วุ้น) รวมถึงความไม่สม่ำเสมอของเกณฑ์ โดยเฉพาะในกรณีการซ้ำรูปสระบางครั้งเป็นการถ่ายเสียง คือ แทนสระเสียงยาวคือ <aa>, <ii>, <uu> แทนเสียง /a:/, /i:/ และ /u:/ ตามลำดับ แต่ถ้าเป็นรูป <ee> และ <oo> จะเป็นการถอดตามอักษรวิธีภาษาอังกฤษ คือ แทนเสียง /i:/ และ /u/ ตามลำดับ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการทับศัพท์ในรายการอาหาร คือ การออกเสียงที่ใกล้เคียงที่สุด แม้จะมีการแทนที่ด้วยรูปหรือหลักเกณฑ์ที่ต่างกัน แต่ผู้อ่านยังคงสามารถสั่งอาหารได้อย่างถูกต้องก็ถือว่าเป็นบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว นอกจากนี้ยังพบการสะกดคำผิดพลาดหรือการพิมพ์ตกหล่นอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามการทับศัพท์ในวรรณกรรมแปลจะมีหลักการที่ค่อนข้างชัดเจนและเป็นแบบแผน อาจมีการแทนที่เสียงเดียวกันด้วยรูปที่ต่างกันบ้างในเอกสารเดียวกันแต่พบไม่มากนัก เนื่องจากวรรณกรรมแปลเป็นเอกสารที่มีความเป็นทางการมากกว่า คือ มีการตีพิมพ์ในสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงและปรากฏชื่อผู้แปลในเอกสาร ดังนั้นจึงมีความละเอียดรอบคอบและความระมัดระวังในการใช้ภาษามากกว่า หากมีการแทนที่ด้วยรูปที่ต่างกันอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นคนละสิ่งกันได้ ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่างานเขียนที่มีลักษณะเป็นทางการแตกต่างกันอาจมีความสม่ำเสมอในการทับศัพท์แตกต่างกันไปด้วย

จากการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานกับการใช้จริงในภาษาฝรั่งเศสนั้นยังไม่สอดคล้องกัน มีหลายหน่วยเสียงที่ยังคงเป็นปัญหาเช่นเดียวกับการทับศัพท์ภาษาอังกฤษ¹¹ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการทับศัพท์จากเอกสาร

¹¹ ดูเพิ่มเติมใน วิโรจน์ อรุณมานะกุล (2551, น. 157-165)

คนละประเภท หากศึกษาการทับศัพท์ในวงคำศัพท์เดียวกัน เช่น การทับศัพท์ในรายการอาหารกับตำราทำอาหารอาจจะทำให้เห็นภาพการทับศัพท์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เพื่อให้การทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสได้ใกล้เคียงมากที่สุด น่าจะมีหลักการการทับศัพท์สำหรับผู้พูดภาษาฝรั่งเศสโดยเฉพาะเนื่องจากหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันตามราชบัณฑิตยสถานอิงจากหลักทางสัทศาสตร์แต่ผู้ใช้จำนวนมากอาจไม่รู้จักรูปการถ่ายเสียงตามหลักสัทอักษรสากล ดังนั้นผู้พูดที่มีภาษาแม่แตกต่างกันอาจจะออกเสียงคำเดียวกันแตกต่างกันออกไป เช่น ภูเก็ต ที่ถอดเป็น Phuket แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษอาจจะออกเสียงเป็น /fu.ket/ ในขณะที่ผู้พูดภาษาฝรั่งเศสอาจจะออกเสียงเป็น /fy.ket/ ก็ได้ ด้วยเหตุนี้การพยายามสร้างระบบการทับศัพท์ภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศสจึงเป็นหัวข้อที่น่าจะมีการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้การทดสอบการใช้รูป <d>/<t>, /<p>, <g>/<k> ในตำแหน่งพยัญชนะท้ายว่าจะมีผลต่อการออกเสียงหรือการฟังเสียงสำหรับชาวต่างชาติหรือไม่ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจที่ควรมีการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *ระบบเสียงภาษาไทย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แดนอรัญ แสงทอง. (2559). *อสรพิษ ฉบับสามภาษา (ไทย, อังกฤษ, ฝรั่งเศส)* (มาร์แชล บาร์ริง, ผู้แปล). ไชน่ พับลิชชิง เฮาส์.
- นันทนา รณเกียรติ. (2549). *การเขียนป้ายจราจรด้วยอักษรโรมัน*. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตยา กาญจนะวรรณ. (2554). *ทับศัพท์ บัญญัติศัพท์ ถอดอักษร จาก Siamization ถึง Anglicization*. โอเดียนสโตร์.
- พิมลพรรณ ธรรมวุฒิพิศาล. (2546). *การเขียนอักษรโรมันในแผนที่กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง*. ราชบัณฑิตยสถาน. https://www.orst.go.th/iwfm_table.asp?a=36&i=0040002104011001%2F63ERJ5814038
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. <https://dictionary.orst.go.th/>

- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2551). *อักขรวิธีไทยและการถอดอักษรระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อทิตา อมรลักษณ์านนท์. (2550). *การเขียนชื่อคนไทยด้วยอักษรโรมัน: ศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุไรศรี วรศรินทร์ และอรวรรณ บุญยฤทธิ์. (2545). ระบบการถ่ายถอดอักษรเป็นอักษรโรมัน-การถ่ายถอดเสียง. ใน *ประชุมอรรถาภิธาน: รวมบทความวิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อุไรศรี วรศรินทร์* (น. 233-275). ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Boontawee, K. (1991). *Fils de l'I-Sân* (G. Fouquet, Trans.). Fayard. (Original work published 1977)
- Catach, N. (2005). *L'orthographe française*. Armand Colin.
- Haas, M. R. (1956). *The Thai system of writing*. Spoken Language Services.
- Léon, P., Léon, M., Léon, F., & Thomas, A. (2009). *Phonétique du FLE*. Armand Colin.
- Kanchanawan, K. (2006). Romanization, transliteration, and transcription for the globalization of the Thai language. *The Journal of the Royal Institute of Thailand*, 31(3), 832-841.
- Korbjitti, C. (2003). *La chute de Fak* (M. Barang, Trans.). Seuil. (Original work published 1981)
- Naowasate, J. (2011). *Les emprunts du thaï dans les guides touristiques en français: Lonely Planet, Michelin et Le Routard* [Mémoire de Maîtrise]. Université Thammasat.
- Rayawa, N. (1995). *Berges hautes, troncs lourds* (J. P. A. Toureille-Lichtenstein, Trans.). Roobrawi Books. (Original work published 1984)
- Robert, P. (2012). *Le Petit Robert*. Le Robert.
- Roungtheera, T. (2017). *Francisation des toponymes thaïlandais dans les guides touristiques sur la Thaïlande: Analyses linguistiques et traductologies* [Thèse de doctorat]. Université Sorbonne Nouvelle-Paris 3.

Tawanpiyayo, J. (2010). *La transcription des mots thaïs dans les guides touristiques en français: Lonely Planet, Michelin et Le Routard* [Mémoire de Maîtrise]. Université Thammasat.